

Siergrassen zijn populair, net als eetbare planten. Daarom dan niet eens maïs zaaien in de border? Deze eenjarige plant groeit snel, combineert mooi met vaste planten en de verschillende selecties leveren smaakvolle en decoratieve kolven.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

Zea, ofwel maïs, behoort tot de grassenfamilie. Het geslacht kent slechts één soort, *Z. mays*. Maïs is een gedomesticeerde grassoort, ontstaan uit een, zeer waarschijnlijk inmiddels uitgestorven, wilde grassoort die te vinden was in de westelijke Sierra Madre van Mexico. Van oorsprong komt het gewas dus uit tropisch Midden-Amerika maar inmiddels is het wereldwijd in cultuur. De domesticatie begon enkele duizenden jaren voor de jaartelling en vanuit Mexico verspreidde de plant zich langzaam naar de omliggende landen. Voor zowel de Azteken, Maya's als Inca's was maïs al een belangrijk basisvoedsel. Columbus introduceerde het gewas later in Europa en van hieruit kwam het terecht in Afrika. Inmiddels behoort maïs, samen met rijst en tarwe, tot de belangrijkste voedingsgewassen ter wereld. Behalve voor menselijke consumptie wordt maïs ook veel gebruikt als veevoeding. De wetenschappelijke naam *Zea* is een oude Griekse naam voor een graansoort die als paardenvoer diende. Linnaeus gebruikte deze naam willekeurig voor het Midden-Amerikaanse gras. De soortnaam *mays* is een verbastering van de Mexicaanse volksnaam maiz en betekent letterlijk 'bron van alle leven'.

OPVALLENDE KLEUREN

Mais onderscheidt zich van andere grassen door de bloeiwijze en de vruchtvorming. De vrouwelijke bloemen staan in paren van één vruchtbare en één steriele bloem in rijen rond een verdikte kern. Deze paren vormen samen een kolf die omgeven is door stevige schutbladen. Deze kolven ontwikkelen zich altijd in de bladoksels die zich bevinden op de knooppunten van de segmenten waarin een stengel is verdeeld. De mannelijke bloemen ogen geheel anders en bevinden zich in losse pluimen die in het bovenste deel van de stengel zijn te vinden. Het blad is groot; maximaal 90 cm lang en soms tot 10 cm breed. In de vrouwelijke bloemen ontwikkelen zich de maïskorrels. Deze

Zea mays

Zea voor sier- en groentetuin

hebben een afgeplatte bovenzijde en zijn lichtgeel van kleur. Inmiddels zijn er tal van selecties die opvallen met andere kleuren als wit, (donker)rood, roze, grijs en zwart. Soms zijn de kleuren per kolf zelfs gemengd. Overigens zijn er ook verschillen in de vorm van de kolven; van klein tot groot, van dik en gedrongen tot lang en smal en van heel ordentelijk met zaden gevuld tot wisselend van vorm en zaadproductie. De smaak kan verschillen, voor menselijke consumptie spelen vooral de zoete variëteiten een belangrijke rol. *Z. mays* is een plant die bij de kieming warmte verlangt. Voorzaaien onder glas kan, zeker bij de zoete of suikermaïs, helpen. Rond half mei kan het jonge plantgoed naar buiten. Maïs is een windbestuiver dus zet de planten niet te ver uiteen om een goede bestuiving te bevorderen. Zijn de planten eenmaal flink aan de groei dan kunnen hoogtes van enkele meters worden gehaald, echter tal van geselecteerde cultivars blijven lager. De plant verlangt een zonnige standplaats en liefst voedzame, niet te droge grond. Teveel vocht kan wortelrot tot gevolg hebben.

DIVERSE SMAKEN

Een van oudsher bekende cultivar is 'Identata'

(syn. 'Dentata'). In Amerika en Afrika is het de belangrijkste producent van maïsmeel. De bekendste suikermaïs is 'Rugosa' (syn. 'Saccharata'). De kolven smaken zoet omdat ze rijpen nog voordat de suikers in zetmeel zijn omgezet. 'Indurata' is een bekende variëteit die geschikt is voor de productie van veevoer omdat de gedroogde korrels nauwelijks krimpen. Voor popcorn is 'Praecox' een goede. Omdat de korrels een harde schil hebben en veel water bevatten, knallen ze bij heet worden uit elkaar. Kweker en groenauteur Peter Bauwens heeft veel over de vele cultivars van maïs gepubliceerd. In zijn boeken wordt duidelijk hoe gevarieerd het aanbod is en vooral ook hoe decoratief de kolven van de verschillende maïsvariëteiten zijn. Zomaar wat willekeurige voorbeelden: 'Rainbow Inca', met zoete zaden in verschillende kleuren die rauw te eten zijn. De oude cultivar 'Stowell's Evergreen' met zaden die hun zoete smaak lang behouden en kolven die goed te drogen zijn. 'Ohio Blue Clarage', eveneens oud en met bijna zwarte zaden waarvan meel wordt gemaakt dat er gespikkeld uitziet en een zoet, nootachtige smaak heeft. 'Golden Midget' is een goede suikermaïs met een bescheiden hoogte.